

starodavnimi drevesi se je razvila ob zvokih petja in godbe narodna veselica, ki je trajno ni moglo preprečiti niti nastalo močno deževje. Zunanji gosti smo morali, žal, prekmalu nazaj v Ormož.

Na slavnost so dospeli nastopni brozjavni pozdravi: Iz Ljubljane: Zveza kulturnih društev, Split: Poverjenišvo UJU, Rog. Slatina: Jakob, Ivan in Mar-

ta Dimnik; Ljudmila in Danica Glinšek, Predan Rudolf, Beograd: Udruženje jugoslovenskog učiteljstva, predsednik, Celje: Durhanek, Ptuj: Muzejsko društvo.

Bil je lep dan za povzdigo narodne zavesti in prosvete, bil je praznik jugoslovenskega učiteljstva! — 4.

„Jezikovni tečaj“ za Prekmurce domačine.

Lanske počitnice me je zaneslo v naše Prekmurje. Dober teden dni sem hodil s popotno palico v roki in dobrim tovarišem prijateljem ob strani po prijaznih goričanskih brdih ob avstrijski in madžarski meji in opazoval kraje in ljudi. Videl in doživel sem mnogo zanimivega, spoznal lepo število tovarišev domačinov in doseljencev, ki vrše svojo nalogo često v težavnih razmerah, kakor pač najbolje vedo in znajo. — Skoro povsod sem bil prijetno presenečen in sem se naravnost čudil, da je nekdo zagrešil pred par leti tak velikanski anahronizem in primerjal te lepe kraje — Sibiriji. Toda o tem drugič obširneje.

Predno sem zapustil Prekmurje, sem posetil s prijaznim dovoljenjem tov. Šijanca slovenski tečaj za učitelje domačine, katerega je imel v Murski Soboti. Nad dvajset tovarišev in tovarišice se je shajalo dvakrat na teden iz obširnega okoliša v Murski Soboti in učilo — pismene slovenske hoteče vsaj deloma namomestiti to, kar so zakrivilje prejšnje razmere. Enak tečaj se je vršil v Dolnji Lendavi.

Kakor o Prekmurju sploh, tako je vladalo tudi o tamošnjem domačem učiteljstvu zlasti prva leta v naši javnosti prav često docela pogrešeno in krivo mnenje in vlada v veliko manjši meri deloma še sedaj. Že dejstvo, da so ti ljudje o počitnicah žrtvovali čas in denar v težkih gmotnih neprilikah za to, da se priučijo našega pismenega jezika, govori dovolj jasno.

Nikakor nočem zmanjševati velikega pomena takih tečajev, ki obrodijo gotovo svoj sad zlasti če so v rokah strokovnjaka na jezikovnem polju kakor je tov. Šijanec. Naravno pa je, da ne morejo doseči popolnega uspeha, če so udeleženci samo nekaj ur na teden v neposrednem stiku s svojim učiteljem, drugače pa preživijo ves čas v svojih starih razmerah, katere jim ne nudijo prav nikake prilike.

Vestnik meščanskih šol.

—c Savez učiteljskih meščanskih šol v naši kraljevini ima svoj tretji kongres dne 19., 20. in 21. junija t. l. Dne 22. junija bo otvorjena velika izložba izdelkov, ki so jih napravili učenci in učenke posameznih šol v raznih pokrajinah. Izložbe se udeležijo meščanske šole iz Vojvodine, Bosne, Hrvatske in Slavonije, Dalmacije in Slovenije. Da se vse učiteljstvo lahko udeleži kongresa in otvoritve izložbe, je dovolilo ministrstvo za

da bi se vadili govorenja v pisni slovensščini, ampak so naravnost prisiljeni, da občujejo morda deloma v domačem narečju, največkrat pa še celo v tujem jeziku — v madžarščini. Take ljudi je naravnost potreba iztrgati iz njihovih vsakdanjih razmer in jih prestaviti v docela novo okolico, kjer so primorani opustiti rabo tujega jezika in se prilagoditi s pomočjo dialektalno živih pisarnih govoric. En sam mesec takega nepriljenega in lahkega »poduka« bi gotovo zdaleka odtehtal celoletni trudapolni posamezni študij.

Ko sem se razgovarjal z nekaterimi udeleženci tečaja o tem, so mi sami pritrtili v tem smislu. In iz njihovih vrst je izšla misel, da bi bilo velike koristi, ako bi prišli naši tovariši in tovarišice domačini o počitnicah v zaledje k tovarišem in tovarišicam ne samo v jezikovnem, ampak tudi v oziru splošnega spoznavanja razmer in prilik. Medsebojno osebno spoznavanje in občevanje bi izbrisalo na obeh straneh marsikatero krivo predsodke in rodilo duševno zbliznanje.

Zato predlagam sledeče:

1. Tisti tovariši in tovarišice domačini iz Prekmurja, kateri bi hoteli napraviti tak »jezikovni tečaj« v zaledju, naj prijavijo svoje naslove našemu strokovnemu tajništvu UJU poverjeništvu Ljubljana.

2. Prav tako naj prijavijo svoje naslove tovariši in tovarišice iz zaledja, katerim bi bilo možno sprejeti samo enega tovariša(-ico) iz Prekmurja — seveda proti primernemu plačilu, kar se je izrecno povdarjalo iz njihove strani.

Naše strokovno tajništvo bo gotovo rado posredovalo v tem oziru.

S tem izpolnujem — sicer malo pozno, a upam, da še nikakor ne prepozno — svojo dano besedo z iskreno željo, da bi našle moje besede na obeh straneh obilo odziva.

Hren.

prosv. predčasen sklep šolskega leta na meščanskih šolah vseh pokrajin, in sicer za dan 17. junija (O. N. br. 20.596 z dne 2. maja 1924). Dnevni red kongresa dne 20. in 21. junija t. l. v Novem Sadu: I. Otvoritev kongresa. II. Poročilo tajnika. III. Poročilo blagajnika. IV. Učni načrt za meščanske šole poljedel. tipa. V. P. Barjaktarovič: Postanek, razvitek in cilj meščanskih šol. VI. Predlog odbora za otvoritev tečaja za risanje, rokotvorni pouk in telovadbo. VII. Slučajnosti. VIII.

Odhod na otvoritev razstave v Beograd. Podrobni spored: I. Predkonferenca za kongres 19. junija ob 8. uri v sveč. dvorani deške meščanske šole. II. Otvoritev kongresa 20. junija ob 10. uri v sveč. dvorani magistrata na Trgu svobode. III. Dne 20. junija ob 15. uri nadaljevanje kongresa. IV. Istega dne ob 20. uri skupna večerja, ki jo priredi gostom mesto Novi Sad. V. Po potrebi je dne 21. junija ob 8. uri nadaljevanje kongresa in ogledovanje mesta in okolice. VI. Dne 21. junija ob 16. uri odhod v Beograd na otvoritev izložbe.

—c Žalec. Prosvetni oddelek za Slovenijo je dovolil zopetno otvoritev I. razreda meščanske šole in odredil vpisovanje na dan 30. junija in 1. julija t. l. od 8.—12. ure dopoldne v ravnateljevi pisarni. Sprejmejo se dečki in deklice, ki so z dobrim uspehom dovršili 5. šolsko leto. Trajni obstoj tega, za Savinsko dolino prepotrebne in velevažnega učnega zavoda je zagotovljen. Postopoma se razširi v popolno štiri razrednico in bo imela kmetijski značaj. Oziralo se bo pri prihodnjem pouku zlasti na našo savinodolsko vzorno hmeljerejo. Še potrebni učni prostori se dozidajo v določenem roku. Z učnimi nazorili bo kar najbolje opremljena, da bo ustrezala vsem modernim zahtevam ter jamčila za najboljše učne uspehe. Celjske meščanske šole so že danes prenapolnjene; zategadelj bo ta žalska meščanska šola v središču Savinske doline vsem Savinčanom tembolj dobrodošla. Iz nje bo izhajal naobražen kmetijski, obrtniški in trgovski naraščaj.

—c Ob zatonu državne meščanske šole v Murski Soboti, katere je bilo Prekmurje na tako zvit način oropano, priredil ista še zadnje svoje razstavo, na katero tem potom posebno opozarjamo. Razstavili se bodo razen risb in ženskih ročnih del vsi izdelki, tako, da bode vsem, ki jim je pri srcu šolstvo, dan vpogled v notranji ustroj meščanskih šol. Otvoritev je 17. t. m. ob 9. uri zjutraj. Vstop prost.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učiteljem - ferijalcem! 15. julija se vrši v Skoplju kongres F. S. Vse predloge in naše zahteve prosim pošljite do 1. julija na moj naslov! Vsaka učiteljska P. F. S. naj pošlje svojega delegata, v nasprotnem slučaju naj se mi to javi! Pred odhodom na kongres stanek v Ljubljani. Čas se javi. — Za učiteljski F. S.: S. M., Črnomelj. Vsem članom učit. P. F. S.! Te dni sem razposlal vsem članom naše P., ki dolgujejo kak znesek, račune in prosim, da ta znesek poravnajo! Kdor do 15. t. m. ne poravnava članarine, nima pravice zahtevati »Fer. legitimacije«, ki stane 5 Din. Brez potrjene članske izkaznice ta legitimacija ne velja! — S. M.

Splošne vesti.

— Naša okrajna društva. 4. t. m. so posetili zborovanje okr. učit. društva v Kranju zastopniki Pov. UJU iz Ljubljane poverjenik UJU, glavni blagajnik in urednik Učit. Tov., da prisostvujejo odlikovanju društvenega predsednika in 25 letnega blagajnika biv. Zaveze jugosl. uč. dr. v Ljubljani tov. Luznarja. Z zborovanja so odnesli najboljše vtise, da delujejo naša okr. učit. društva v polni meri in v najboljšem razpoloženju v zmislu programa osrednjega vodstva. Referati tov. Lovšeta, tov. gđč. Šavnikove in tov. Mahkote so pokazali, da tudi v duhovnem idejnem pravcu delujejo naša okrajna društva skladno z osrednjim vodstvom, na drugi strani pa, da se organizacija vedno lahko zanaša na zdravo oporo, ki jo ima v svojih članih pri okrajnih učiteljskih društvih in v odbornikih. Strokovni tajnik je posetil dosedaj zborovanja nastopnih društev: kočevskega, slovenjebistriškega, radovljanskega in ob proslavi petdesetletnice savinjskega, Poročila so od povsod ugodna in se je vodstvo organizacije uverilo, da je naša organizacija posvežena v vseh ozirih. Nešteto je zdravih in idealnih tovarišev in tovarišev, ki z vsem idealizmom sodelujejo pri okr. učit. društvih ter so s tem najboljša opora osrednjemu vodstvu pri stanovski borbi in pri realiziranju kulturno-prosvetnih pravcev organizacije. Imamo zunaj naravnost zaklade talentiranih in praktičnih ljudi, ki jih bo treba ekonomično izrabiti v prid in korist našega stanu in celokupnosti. Vodstvo organizacije bo s kontaktom z okrajnimi učiteljskimi društvi nadaljevalo in bo tozadevno izpopolnilo organizacijo v prihodnji društveni seziji.

— Glavna skupščina UJU se vrši letos v Dubrovniku, ker se je tamošnje okrajno učiteljsko društvo izreklo, da je pripravljeno prevzeti vse tozadevne priprave. V zmislu pravil se ima skupščina vršiti v avgustu.

— Referent za Slovenijo v min. prosvete v Beogradu. Kakor poročajo iz Beograda je urejen ukaz o imenovanju tov. Pavla Flereta za referenta v ministrstvu prosvete in bo s tem rešena dolgoletna naša borba za realizacijo te naše zahteve.

— Vsakemu pol ure pač ne bo preteška žrtve za poedince, organizaciji Šolskega odra pa bo pomenilo veliko korist, če odgovorite vsi, ki delate na š. o. sledečim vprašanjem: 1. Kaj ste spoznali za bistveno nalogo šolskega odra? 2. Kakšno je stališče ljudi v Vaši okolici glede na š. o.? Prijazno? Indiferentno? Odklonilno? Sovražno? Vzroki? 3. Opažate, da je delovanje š. o. v Vašem okolišu od predlanskega leta oživelo, ostalo enako, nazadovalo? Zakaj? 4. Česa potrebuje šolski oder v Vašem kraju najbolj? 5. Kakšnemu uspehu pripisujete večje važnosti: gmotnemu ali moralnemu? Zakaj? 6. Ste li kdaj v zadregi glede sestave sporeda? Česa ste

T. J.:

Jovan Skerlić.

(Nastavak.)

Da se vidi koliko je J. Skerlić bio cenjen, donosimo nekoliko citata naših priznatih književnih, naučnih i javnih radnika srpskih i hrvatskih.

Dr. Drag. Prohaska: Glavni čar Skerličeve politike bijaše njegovo jugoslovenstvo, njegova bistra intuicija u pitanjima narodnoga ujedinjenja. Kad je umro naglom smrću, omladina i valjani dio srpske i hrvatske inteligencije ostali su bez vodje a i sami protivnici osjetili su i žalili gubitak. Još danas zija praznina na Skerličevu mjestu.

Dr. Đuro Šurmin: Skerlić je stvaran vekovima, nizom predaka borbene i ubojite prirode. Vaspitavajući se od najmanje mladosti u borbenom pravcu, on je postao jedan redak borbeni tip. Ja nisam poznavao nikoga u našem narodu koji je u politička i socialna pitanja i poslove ulazio sa više smelosti i hrabrosti i sa, uverenjem da mora pobediti.

Ivo Andrić: Ma koliko da je književno delo i značenje Skerličevo, za naš naraštaj on je u prvom redu bio i ostao simbol oslobođenja, koje je iskupljeno, i ujedinjenja na kom valja raditi.

Andrija Milčinić: I kada i kako je mogao sve ono dati, stvoriti i napisati? Kada i kako je mogao sve ono izraditi i svršiti? Velika je snaga bila u toga čoveka, i dugo će ostati nepopunjeno mesto što ga je zapremao.

Katarina Bogdanović: Političari raznih partija nazivali su ga tada

jednim od najboljih i najaktivnijih radnika; za predstavnike nauke i književnosti bio je nenadmašni kritičar i pisac sjajnog stila.

Milan Milojević: Neobično retke produktivne moći, Skerlić je jedan od najborbenijih novinara svoga vremena. — Svojim govorima na partijskim konferencijama u Beogradu i unutrašnjosti on je prosto očaravao svoje slušaoce. — Kao parlamentarac on ubrzo zauzima jedno od najuglednijih mesta.

Vasa Stajić: Po vsem prostranstvu otadžbine čije ujedinjenje nisi doživio, ti si poznavao zdrave i napredne sile, spremao si demokratsku, socialno nadahnutu stranku za ovu državu, a evo, ta stranka nije stvorena, jer si ti umro, i najbolji tvoji saradnici, bez tebe, ostarđeš pometen, nadoše se izvan života, nepotrebn, nemoćna smetnja naciji koja se žuri da postane kapitalist.

Dr. Ivo Ribar: Jedan od naših narodnih preporoditelja i osloboditelja, čija će dela i svetli karakter biti uvek, dok bude Slavena, suncu ravna, i čije će ime potomstvo uvek spominjati, jest i ostat će u našem narodu i celom slavenskom svetu Jovan Skerlić. — Manjak Skerliča oseća se najviše danas. Koliko bi nam pomogao i koristio ovaj veliki čovek u današnje poratno vreme pri sređivanju naše države. Njegov idealizam, intelekt i poštenje, kao i njegova vera u budućnost Jugoslovenstva i zadaću Jugoslavije na Balkanu, pomogli bi mnogo stvaranju i prečišćavanju jedne zdrave narodne sredine koja treba da preporodi celi naš narod u duhu prave demokracije i pravo shvaćenog jugoslovenstva. —

Vladislav Savić: Skerlić je bio Bogom dani voda ljudi. — On sam vredeo je koliko kakva čitava organizacija, i ljudi mladi i stariji, osećajući njegovu vrednost i moć, rado su išli pravcem koji je on naznačio i primali ideje koje je on propovedao.

B. Jevtić: I, izvesno, da nije nastupio rat, da istorijska nužda nije nad pesničke snove stavila stvarnost okrutnu do pakosti, da pomamni užas borbe za nacionalno oslobođenje nije tako spokojno samleo najbolje mlade ljude u Bosni, danas bi u Bosni »srebrenoj« cvetao jedan obrazovan i solidan književni naraštaj kome je otac i učitelj i prvi i najdraži ukazivač puteva bio Jovan Skerlić.

Anica Dukić: Skerlić nam je bio blizak, jer je optimistički verovao u život; poštovali smo ga, jer je naglašavao potrebu rada; voleli smo ga, jer je imao pouzdanja u našu narodnu budućnost. Nama, tada još neoslobođenim, njegova nacionalna ideologija je bila kao sveža voda umornom i ožednelom putniku, kao svetlost koja pokazuje put iz tame.

Božidar Kovačević: Odličan profesor, izvanredan urednik našeg najboljeg časopisa, književni i kulturni istoričar velikog ranga, kritičar od epohe, ideolog jednog višeg nacionalizma, parlamentarni realni političar i snažni novinar, Skerlić je spajao u sebi sve osobine jednog širokog socialnog čoveka, tako potrebnog u našem javnom životu.

Dr. N. Stojanović: Bilo je iza 1914. godine mnogo prijatelja Skerličevih, Šumadinaca, koji se pitahu: Kakva će izgledati Jugoslavija bez Skerliča?

Miodrag Ibrovac: Njegov se gubitak još jače oseća u doba kad se iz ruševina s mukom podiže nova zgrada, na kojoj izgleda da je manje neimara koji grade, više zlih duhova koje razgrađuju. — Koliko iskrenih uzdaha: »Da je Skerlić živ!«

Sa radošću konstatuje svaka kukavica da danas snage nema.

Laza Popović: Šta me se tiče sve pogreške i mane koje prate snagu? Šta me se tiče hoće li i svi najimpotentniji biti zadovoljni? Šta imamo od dogovora brbljavaca, od bratstva glupaka, od većine puževa, od svih mrtvih i jadnih sloga? ... Snaga, — to je jedino, i to je sve. U snazi je i ideja i program!

Paulina Lebl-Albala: Svojim umom poučavao je, svojom reči očaravao, svojim poletom zanosio, svojom delatnošću podsticao, svojom ljubavlju osvajaio, svojom vedrinom osvežavao je i podizao.

Svetislav Petrović: Jovan Skerlić bio je jedan ogroman rezervoar žive, stvaralačke energije. Ona je zračila od njega na sve strane, i on ju je neštedno rasipao u deset raznih poslova koje je radio, i od kojih je svaki bio dovoljan za celu energiju jednog običnog čoveka.

Milan V. Bogdanović: Ako bi trebalo definirati veličinu Jovana Skerliča, najpotpunije bi bilo reći da je on pre svega bio veliki čovek kao čovek. I zato Jovan Skerlić tako užasno nedostaje ovoj današnjoj rahitičnoj epohi, koja boluje od najstrašnije socialne bolesti, nemanja ljudi. —

(Konec.)